Ministerstwo
Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.511.2026
Warszawa, 03 listopada 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr **20175** Pana Posła Jacka Osucha *w sprawie zmiany przepisów dotyczących przekroczenia granic obrony koniecznej podczas odpierania bezprawnego zamachu w domu lub na terenie własnej nieruchomości*.

W pierwszej kolejności wyjaśniam, że przepis art. 25 § 2a Kodeksu karnego (k.k.) został wprowadzony do sytemu prawa karnego na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. – o zmianie ustawy - Kodeks karny[1].

Zgodnie z intencjami ustawodawcy rozwiązanie to ma uchylać karalność czynu osoby odpierającej zamach w sytuacji, gdy przekroczenie granic obrony koniecznej nastąpi przy odpieraniu bezprawnego zamachu, polegającego na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo przylegającego do nich ogrodzonego terenu. Instytucja ta nie miałaby natomiast zastosowania do sytuacji, w której przekroczenie granic obrony koniecznej byłoby rażące, np. sposób obrony czy też użyte w tym celu środki byłyby oczywiście niewspółmierne do zagrożenia wynikającego z zachowania napastnika.

[1] Dz.U. z 2018 r. poz. 20; https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000020

Z uzasadnienia projektu ustawy wynika, że przepis art. 25 § 2 k.k. przesuwa akcent ze sfery emocjonalnej osoby odpierającej zamach na mający charakter zobiektywizowany przedmiot zamachu.

W ten sposób została w sposób jasny i niebudzący wątpliwości przyznana obywatelom możliwość ochrony dóbr prawnych o fundamentalnym znaczeniu z punktu widzenia akceptowanego w społeczeństwie systemu aksjologicznego przed bezprawnymi zamachami. Szczególne okoliczności ataku, to jest wdarcie się do pomieszczeń mieszkalnych, a więc istotne naruszenie sfery prywatnej jednostki i związane z tym w praktyce niebezpieczeństwo, powodują, że jest on na tyle społecznie szkodliwy, że jest usprawiedliwione podjęcie wszelkich środków mających na celu skuteczne powstrzymanie napastnika przed kontynuowaniem zamachu.

Prawidłowa wykładnia przepisów, zgodna z intencjami ustawodawcy, nie wymaga zatem wprowadzania rozwiązań zmierzających do usunięcia z art. 25 § 2a k.k. zastrzeżenia dotyczącego „rażącego" przekroczenia granic obrony koniecznej albo zastąpienia go rozwiązaniem, które wyłączałoby odpowiedzialność karną osoby broniącej się przez cały okres trwania bezpośredniego i bezprawnego zamachu.

Zgodnie bowiem z poglądami doktryny, niebezpieczeństwo zamachu należy oceniać w chwili jego wystąpienia i w związku z jego przebiegiem (ex ante, a nie ex post) i nie wolno sugerować się skutkami obrony, nawet jeśli są nimi śmierć napastnika lub ciężkie uszkodzenie ciała: „Tragiczny skutek w postaci zejścia śmiertelnego wskutek zastosowania obrony koniecznej nie może decydować, bez głębszej analizy okoliczności zajścia, o przekroczeniu granic obrony koniecznej, a dla właściwej oceny, czy przekroczenie takie nastąpiło, należy rozważyć, czy i jakimi innymi skuteczniejszymi środkami obrony przed atakiem napastnika mógł dysponować oskarżony"[2].

Podobnie jest w przypadku rozwiązania, zgodnie z którym w przypadku bezprawnego wtargnięcia napastnika do domu, mieszkania lub na ogrodzoną nieruchomość istniałoby

[2] wyrok Sądu Najwyższego z 12.02.1973 r., sygn. akt I KR 346/72, OSNKW 1973/7–8, poz. 94 - zob. M. Mozgawa (red.). Kodeks karny. Komentarz. LEX 2026.

ustawowe domniemanie, że osoba odpierająca taki zamach działała w warunkach obrony koniecznej. Rozwiązanie to można by zresztą uznać za zbyt daleko idące, w świetle podstawowych zasad procesu karnego, takich jak zasada prawdy materialnej i zasada indywidualizacji odpowiedzialności karnej.

Nie wydaje się również celowe wprowadzanie regulacji wyraźnie rozgraniczającej działania podejmowane podczas trwającego zamachu – objęte pełną ochroną wynikającą z obrony koniecznej – od działań o charakterze odwetowym podjętych już po ustaniu bezpośredniego zagrożenia. Nie należy bowiem zapominać, że organy prowadzące postępowanie karne są obowiązane do wyjaśnienia okoliczności sprawy zgodnie z zasadą domniemania niewinności sprawcy.

Dane statystyczne

Przekazuję zestawienie statystyczne dotyczące prawomocnie skazanych w latach 1996 – 2025.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/